

Sygn. akt II C 399/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Katarzyna Sałaj – Alechno

Protokolant: Sylwia Pisarek

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2014 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...)

o odszkodowanie

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt II C 399/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 maja 2012 r. (data prezentaty) powód, (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...), kwoty 100.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu powód wskazał, iż dochodzi zapłaty odszkodowania w oparciu o prawa i roszczenia, które przeszły na niego w drodze czynności cywilnoprawnych od byłych właścicieli nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) stanowiącej nieruchomości hipoteczne: K.nr rej. hip. (...), wschodnia część działki (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K. Nr (...), z tytułu odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za szkodę, jaką wywołały decyzje administracyjne dotyczące tej nieruchomości, tj. orzeczenie administracyjne Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 22 sierpnia 1950 r. oraz utrzymująca je w mocy decyzja Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 r., na mocy których odmówiono byłym właścicielom przyznania prawa użytkowania wieczystego wskazanych nieruchomości.

Powód wskazał, iż decyzją z dnia z dnia 24 listopada 1992 r. Minister Gospodarki Przestrzennej, stwierdził nieważność wskazanych na wstępie decyzji administracyjnych jako wydanych z rażącym naruszeniem prawa.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w oparciu o art. 160 kpa.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Nieruchomości hipoteczne: K. nr rej. hip. (...), wschodnia część działki (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K. Nr (...) znajdowały się na terenie objętym działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) W. (Dz. U. Nr 50, poz. 279).

Obecnie w skład dawnej nieruchomości położonej przy ul. (...) oznaczonej hipotecznie jako K. nr rej. hip. (...), wschodnia część działki (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K. Nr (...) wchodzi następujące działki:

- działka gruntu o powierzchni 1009 m² oznaczonego, jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...) stanowiącego aktualnie teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 2291 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...) stanowiącego aktualnie teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 519 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 616 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej (...), stanowiącego aktualnie teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 856 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego aktualnie teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 893 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego aktualnie teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 247 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 864 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego teren ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 8720 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego teren przy ulicy (...);
- działka gruntu o powierzchni 48 m² oznaczonego jako część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...), uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), stanowiącego teren przy ulicy (...).

Na mocy dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279) przedmiotowe nieruchomości przeszły na własność gminy (...) W., a w dniu 13 kwietnia 1950 r. tj. z chwilą likwidacji gmin, na własność Skarbu Państwa.

Przedwojenny właściciel wyżej wymienionych nieruchomości, W. Z. w dniu 12 lutego 1949 roku złożył wniosek o przyznanie mu prawa własności czasowej nieruchomości. Orzeczeniem administracyjnym prezydium Rady Narodowej (...) W. nr (...) z dnia 22 sierpnia 1950 r. wniosek został rozpatrzony odmownie. W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, iż zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego teren nieruchomości jest przeznaczony pod społeczne budownictwo mieszkaniowe, a w tej sytuacji nie można pogodzić korzystania z gruntu przez dotychczasowych właścicieli z przeznaczeniem terenu według planu zagospodarowania przestrzennego

Dowód:/orzeczenie administracyjne z dnia 22 sierpnia 1950 r. k.26/

Rozpoznając odwołanie od orzeczenia administracyjnego prezydium Rady Narodowej (...) W. nr (...) z dnia 22 sierpnia 1950 r., Minister Gospodarki Komunalnej decyzją z dnia 17 kwietnia 1951 r. nr (...), utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję

Dowód:/ decyzja z dnia 17 kwietnia 1951 r. k.27/

Na skutek wniosku J. S., następcy prawnego W. Z., decyzją z dnia 24 listopada 1992 r. nr (...) Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa, stwierdził nieważność orzeczenia Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 22 sierpnia 1950 roku oraz utrzymującej go w mocy decyzji Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 roku

Dowód:/decyzja z dnia 24 listopada 1992 r. k.28-31/

Krąg dotychczasowych współwłaścicieli przedmiotowej nieruchomości oraz ich następców prawnych uległ w tym okresie zmianie. W. Z. zmarł 1 lipca 1985 r.. Spadek po nim z mocy ustawy nabyły w równych częściach żona H. Z. oraz córka J. S.. Po śmierci H. Z. w dniu 14 marca 1992 roku, spadek po niej na podstawie ustawy nabyła córka J. S..

Dowód:/postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku k.12, k. 13/

Następnie J. S. zbyła na rzecz powoda (...) sp. z o.o. prawa i roszczenia z tytułu odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za szkodę, jaką wywołały orzeczenie administracyjne Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 22 sierpnia 1950 r. oraz utrzymująca je w mocy decyzja Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 r., wynikające z dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) W..

Dowód:/akt notarialny k.14-23, k.24-25/

Po ponownym rozpatrzeniu wniosku złożonego w dniu 12 lutego 1949 r. przez W. Z., Prezydent (...) W., decyzjami z dnia 19 października 2011 r. odmówił powodowi, (...) Sp. z o. o. z siedzibą w W. ustanowienia prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego przy ul. (...) oznaczonego hipotecznie jako K. nr rej. hip. (...), wschodnia część działki (...), K. Nr (...), K. Nr (...), K.Nr (...), K. Nr (...).

Dowód:/decyzje z dnia 19 października 2011 r. k.32-33, k.34-35, k.36-37, k.38-39, k.40-41, k. 42-43/

Powyższy stan faktyczny, co do zasady bezsporny pomiędzy stronami, Sąd ustalił na podstawie wyżej wymienionych dokumentów, których prawdziwość nie była kwestionowana.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Powód, (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wywodził swoje roszczenie w oparciu o decyzje administracyjne: orzeczenie prezydium Rady Narodowej z dnia 22 sierpnia 1950 roku oraz utrzymującą je w mocy decyzję Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 roku, odmawiające dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej do nieruchomości, których nieważność została stwierdzona decyzją nadzorcą Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 24 listopada 1992 roku.

Kwestię odpowiedzialności odszkodowawczej organów administracji państwowej za szkodę wyrządzoną decyzją administracyjną reguluje w obecnie obowiązującym stanie prawnym art. 417¹ § 2 kc, który wszedł w życie z dniem 1 września 2004 r. w następstwie uchwalenia ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, póź. 1692). Ustawa ta w art. 2 ust. 2 uchyliła w całości art. 160 kpa w jego dotychczasowym brzmieniu. Zgodnie z obowiązującym obecnie art. 417¹ § 2 kc, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie

lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Warunkiem dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia jest wcześniejsze stwierdzenie „we właściwym postępowaniu” niezgodności wydanego orzeczenia z prawem (art. 417¹ § 2 kc).

Jednocześnie jednak, zgodnie z art. 5 przywołanej ustawy nowelizującej z dnia 17 czerwca 2004 r., do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy art. 417, art. 419, art. 420, art. 420¹, art. 420² i art. 421 ustawy kodeks cywilny oraz art. 153, art. 160 i art. 161 § 5 ustawy kodeks postępowania administracyjnego, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Zarówno orzeczenie prezydium Rady Narodowej z dnia 22 sierpnia 1950 roku, jak i utrzymująca je w mocy decyzja Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 roku, odmawiająca dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej do nieruchomości wydane zostały przed dniem 1 września 2004 r.. Przed tą datą wydana została decyzja nadzorcza, jaką jest Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 24 listopada 1992 roku.

Przypomnieć tylko należy, iż kwestia interpretacji art. 5 ustawy zmieniającej budziła kontrowersje. Ostatecznie jednak zostały one rozstrzygnięte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 roku, sygn. akt: III CZP 112/10. W uchwale tej Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie jej z naruszeniem art. 156 § 1 kpa stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 kpa oraz – jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji RP – odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 kpa nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby utrata nastąpiła po dniu wejścia w życie Konstytucji.

W tym stanie prawnym podstawą roszczenia zgłoszonego przez powodów w niniejszej sprawie był art. 160 kpa. Wobec powyższego pierwszej kolejności należało odnieść się do podniesionego w tej sprawie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia.

Zarzut przedawnienia, sformułowany przez pozwanego w oparciu o przepis art. 160 § 6 kpa zasługiwał na uwzględnienie. Wskazać przy tym należy, iż w wyroku z dnia 5 grudnia 2007r, sygn. I CSK 301/07 (niepubl.), Sąd Najwyższy potwierdził, że art. 160 § 6 kpc stanowi wyłączną podstawę dla określenia, kiedy roszczenie odszkodowawcze z art. 160 § 1 kpa staje się wymagalne i w jakim terminie ulega przedawnieniu. Skoro roszczenie powodów znajduje materialnoprawną podstawę w art. 160 kpa, to odniesienie się do tego artykułu ma także i ten skutek, że termin biegu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych należy oceniać w świetle art. 160 § 6 kpa. Zgodnie z powołanym przepisem, roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1, albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 kpa. Z art. 160 § 6 kpa wynika, iż trzyletni termin przedawnienia biegnie od dnia, gdy decyzja stwierdzająca niezgodność z prawem innej decyzji administracyjnej stała się ostateczna. W takiej sytuacji strona mając powyższe informacje i działając racjonalnie, powinna najpóźniej przed upływem trzech lat dokonać czynności przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznania spraw lub egzekwowania roszczeń, gdyż w innym przypadku naraża się na skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia. Należy przy tym zwrócić uwagę, iż czym innym jest stwierdzenie, że mamy do czynienia z decyzją ostateczną w rozumieniu art. 160 § 6 kpa, czym innym zaś to, czy stronie przysługują przewidziane prawem środki oceny zgodności takiej decyzji z prawem. To, że od ostatecznych decyzji przysługuje szczególnie środek jakim jest skarga do sądu administracyjnego nie wpływa na bieg terminu przedawnienia z art. 160 § 6 kpa. Podobnie to, że strona może zwrócić się o ponowne rozpoznanie sprawy przez ten sam organ umożliwia jej tylko ewentualną weryfikację rozstrzygnięcia, nie wpływa natomiast na bieg terminu określonego w art. 160 § 6 kpa, gdyż jest on związany z chwilą gdy decyzja administracyjna uzyskała przymiot ostateczności w rozumieniu art. 16 kpa, a nie z ostatecznym wyczerpaniem wszelkich przewidzianych w postępowaniu administracyjnym środków wzruszalności takiej decyzji (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 63/01, OSNC 2004/5/78).

W niniejszej sprawie decyzją ostateczną w rozumieniu tegoż przepisu była ostateczna decyzja nadzorcza Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 24 listopada 1992 r. przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 22 sierpnia 1950 r. oraz utrzymującej ją w mocy decyzji Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 r., to bez wątpienia wniesienie pozwu w dniu 2 maja 2012 r. (data stempla pocztowego), nastąpiło po upływie trzyletniego terminu przedawnienia.

Powód w sposób jednoznaczny upatruje źródła szkody w decyzjach administracjach dotyczących odmowy ustanowienia prawa własności czasowej gruntu na rzecz swoich poprzedników prawnych, to jest orzeczenia administracyjnego prezydium Rady Narodowej (...) W. nr (...) z dnia 22 sierpnia 1950 r. oraz utrzymującej je w mocy decyzji Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 17 kwietnia 1951 roku. Stąd nie pozostaje w związku z przedmiotem sprawy, w ramach kwestionowania zarzutu przedawnienia roszczenia, odwoływanie się przez powoda do decyzji odmownych Prezydenta (...) W. z 2011 roku i wyliczenie przedawnienia roszczenia przy uwzględnieniu daty wydania tych decyzji. Z brzmienia art. 160 kpa wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że od momentu uprawomocnienia się decyzji nadzorczej rozpoczyna się bieg terminu przedawnienia. Na podstawie decyzji nadzorczej przesłanki powstania zobowiązania zrealizowały się ze skutkiem ex tunc. Zobowiązanie pozwanego powstało z chwilą spełnienia przesłanek, z którymi ustawa łączy odpowiedzialność odszkodowawczą, tj. w oparciu decyzje odmowne z 1950 i 1950 roku i o decyzję wydaną w postępowaniu nadzorczym w 1992 roku, zatem niewątpliwie doszło do uchybienia terminu określonego w art. 160 § 6 kpa.

W konsekwencji, roszczenie powoda w myśl art. 160 § 6 k.p.a. jest przedawnione i jako takie, wobec skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia, podlegało oddaleniu.

Z uwagi na to, że stwierdzenie zasadności zarzutu naruszenia art. 160 § 6 kpa przesądza o konieczności oddalenia powództwa nie zachodzi potrzeba szerszego odnoszenia się do pozostałych zarzutów pozwanego.

Mając na uwadze poczynione wyżej rozważania dotyczące skuteczności zarzutu przedawnienia i w konsekwencji konieczności oddalenia powództwa z tych względów, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji.

Powód przegrał sprawę i dlatego, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., powinien zwrócić stronie pozwanej poniesione przez nią koszty postępowania, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3.600 zł, określone zgodnie ze stawkami wymienionymi w § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).